

*Бондаренко Євген Вікторович,
прокурор Київської області*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Сучасний механізм будь-якої держави не можна уявити без організованих за тією чи іншою моделлю, наділених більш або менш широкою компетенцією органів прокуратури. З переходом України до системи демократичних стандартів побудови основ правової держави та громадянського суспільства функції прокуратури повинні трансформуватися. Тому саме досвід інших країн у поліпшенні вдосконалення вітчизняної системи прокуратури повинен стати в нагоді [1, с. 290].

Отже, розглянемо досвід Азіатського континенту, на прикладі, Китайської Народної Республіки. Окремими державами на рівні законодавчого нормативного акта встановлюються не тільки повноваження прокуратури, а й вимоги до персонального складу працівників прокуратури, визначається перелік заборонених дій, які не має права здійснювати прокурор, встановлюється міра відповідальності за їх вчинення. Показовим у такому разі є Закон Китайської Народної Республіки «Про державних прокурорів», що визначає систему та повноваження органів прокуратури у Китаї. Відповідно до ст. 6 Закону КНР «Про державних прокурорів», на прокуратуру Китаю покладатиметься функція загального нагляду за дотриманням законності, представництва інтересів держави в суді, досудове розслідування кримінальних справ, прийнятих до провадження прокуратурою, інші повноваження та функції, визначені законодавством. Глава 3 «Обов'язки та права» Закону «Про державних прокурорів» Китаю є своєрідним морально-етичним кодексом прокурорів, оскільки зобов'язує їх не лише дотримуватися Конституції Китаю та чинного законодавства, але й бути «чесними і непорочними, відданими своїй справі та дисциплінованими» [2]. Стаття 11 Закону КНР «Про державних прокурорів» закріплює обмеження, відповідно до яких на службу в органи прокуратури «не можуть бути прийняті особи, що притягалися до кримінальної відповідальності, та особи, які були звільнені з громадської посади» [2]. Окрім того, в цьому ж Законі закріплено порядок призначення прокурорів на посаду, звільнення з посади, підстави та порядок притягнення до відповідальності за вчинення посадових та інших правопорушень.

У ст. 17 Закону КНР «Про державних прокурорів» встановлено обмеження прокурорів щодо членства в законодавчому органі, зайняття посад в адміністративних органах, судах, підприємствах та організаціях, а також права на адвокатську діяльність. Статтею 18 цього ж Закону встановлено обмеження на зайняття посад у системі органів прокуратури членів сім'ї та близьких родичів «до

третього коліна», які не можуть перебувати у безпосередньому чи прямому підпорядкуванні по службі.

Статті 19 та 20 Закону Китаю «Про державних прокурорів» містять положення про порядок проходження служби в органах прокуратури КНР. Цікавою є норма ст. 20, згідно з якою ранги державних прокурорів визначаються залежно від посади, яку вони обіймають, працездатності та політичної репутації, професійної компетенції, досягнень у прокурорській роботі і трудового стажу. З метою визначення адекватності освітньо-кваліфікаційного рівня прокурорів та відповідності займаних посад щороку в системі органів прокуратури Китаю проходить атестація. Про результати проведеної атестації атестований прокурор повідомляється письмово. Результати атестації є підставою для нагородження прокурора, накладення стягнення, направлення на навчання або звільнення з посади.

Глава 11 Закону КНР «Про державних прокурорів» має назву «Осуд». У ст. 33 цієї глави наведено перелік діянь, які не повинні вчиняти державні прокурори Китаю. Переважно накладено заборону на вчинення службових зловживань, а також порушень службової дисципліни. За службові зловживання прокурорів притягають до дисциплінарної та іншої відповідальності, міра відповідальності встановлюється з урахуванням тяжкості вчиненого правопорушення.

Підсумовуючи результати аналізу законодавства України, згідно з яким встановлюється прокурорський нагляд за дотриманням законності в оперативно-розшуковій діяльності та досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень, можна дійти низки висновків. Передусім розширення прокурорського нагляду в оперативно-розшуковій діяльності та у кримінальному провадженні повинно відбуватися внаслідок значних інституційних змін у системі прокуратури, підвищення вимог до кваліфікації прокурорських працівників, яку варто перевіряти за допомогою щорічної атестації та переатестації, встановлення суворої відповідальності за порушення ними законності своєї діяльності. Гарантії законності діяльності прокуратури можуть забезпечуватися: впровадженням контролю за цією діяльністю з боку інших державних органів чи інститутів; децентралізацією системи органів прокуратури, коли не існуватиме безпосереднього підпорядкування суб'єктів прокурорського нагляду по вертикалі; захистом прокурорських працівників від корупційного тиску на прийняття ними рішень у своїй діяльності, де своєрідними гарантіями виступатимуть недоторканність прокурорських працівників та особливий порядок призначення і звільнення їх з посади [3, с. 81].

Межі повноважень прокурорів у сфері нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю невинуватено розширені. Порядок його здійснення, що набув чинності одночасно з новим КПК України, перешкоджатиме ефективному провадженню оперативно-розшукової діяльності. З огляду на зарубіжний досвід прокурорський нагляд як в оперативно-розшуковій діяльності, так і на досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень повинен виступати не лише засобом контролю за діяльністю уповноважених органів, а передусім бути гарантом забезпечення прав і свобод людини в Україні, оскільки діяльність оперативних підрозділів, органів досудового розслідування та прокуратури має єдину кінцеву мету, що полягає у захисті та забезпеченні законних інтересів суспільства, держави та окремих осіб.

Список використаних джерел:

1. Скрипнюк А.В. Світовий досвід функціонування органів прокуратури: порівняльно-правовий аналіз / А.В. Скрипнюк // Науковий вісник Херсонського

державного університету: Серія: «Юридичні науки». - 2014. - Випуск №4. -Т. №2 . - С. 290-294.

2. Про державних прокурорів: закон Китайської Народної Республіки: [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://constitutions.ru/archives/2082>.

3. Глушков В., Білічак О. Система прокурорського нагляду за оперативно/розшуковою діяльністю і досудовим розслідуванням у законодавстві України та зарубіжних країн: порівняльно-правовий аналіз / В. Глушков, О. Білічак // Вісник національної академії прокуратури». - 2012. -№4. - С. 75-82.